

Gabonaipari termékek minősége a hatósági élelmiszerellenőrző és vegyvizsgáló intézetek vizsgálatai alapján, 1972. évben

ÁRVAI SÁNDOR

Megyei Élelmiszerellenőrző és Vegyvizsgáló Intézet, Székesfehérvár

A megyei és fővárosi élelmiszerellenőrző intézetek 1972. évben azonos számú gabonaipari mintát vizsgáltak meg, mint 1971. évben. Az ellenőrzéseket, célvizsgálatokat az intézetek a MÉM Minőségfelügyeleti és Szabványügyi Osztálya, valamint az igazgatói tanács határozatai alapján megadott szempontok szerint végezték.

A szakintézeti feladatok ellátását 1970. év óta a Fejér megyei Élelmiszerellenőrző és Vegyvizsgáló Intézet végzi.

Az intézetek a késztermékek szabványszerűségi vizsgálatain kívül ellenőrizték a nyersanyagellátottságot, szállítási, raktározási körülményeket, a vállalatok dokumentációs helyzetét, csomagolást, az előrecsomagolt termékek súlyát, valamint a megyei vállalatok és azok üzemegységeinek belső ellenőrzési hálózatának felkészültségét, a laboratóriumi ellátottságot, (műszerezettséget,technikai, személyi felkészültséget).

A szakintézet minden hónapban tájékoztatta a tröszt vezetőit az intézetek megállapításairól, hogy a hiányosságok megszüntetésére azonnali intézkedéseket lehessen tenni.

A megyei, fővárosi intézetek, a szakintézet és a Gabona Tröszt minőségellenőrző osztálya között, a minőségvédelem, a minőség biztosítása területén kialakult kapcsolat, a kölcsönös információ lehetővé tette, hogy a korábbi évektől eltérően számos, a minőséget lényegesen befolyásoló és meghatározó hiányosságot időben meg lehessen szüntetni. A hatósági intézetek és az iparág minőségellenőrző szerveinek közös feladata, a fogyasztói érdekvédelem és az, hogy a gabonaipari termékeket felhasználó iparokat jó minőségű alapanyaggal lássák el.

A hatósági intézetek 1972. évben 2676 db statisztikusan értékelhető gabonaipari mintát vizsgáltak (liszt, rizs, búzadara stb.). A vizsgálatok eredményeinek összesítését intézeti bontásban az 1. táblázat tartalmazza, összehasonlítva 1971. évi adatokkal.

A táblázat összesített adataiból megállapítható, hogy a kifogásolási arányszám 1972. évben a bázisidőszakhoz képest szignifikánsan nem változott.

A különböző ellenőrzési területek kifogásolási %-ból számított szórásérték 1971. évben 11,9 kif.%, 1972. évben 9,5 kif.% volt.

Az 1. táblázat adatainak összevetéséből megállapítható, hogy *javult a minőség*: Békés, Bács-Kiskun, Borsod, Somogy és Fejér megyei intézetek ellenőrzési területén,

változatlan a minőség: Baranya, Csongrád, Győr-Sopron és Zala megyei intézetek ellenőrzési területén,

Gabonaipari termékek minőség alakulása 1971 – 72. évben a kifogásolási százalék alapján

Intézet	Mintaszám/db		Kifogásolási %	
	1971	1972	1971	1972
Békéscsaba	219	199	44,3	22,1
Budapest	942	922	2,0	9,0
Debrecen	162	181	12,3	23,8
Győr	101	121	3,9	5,8
Kaposvár	155	122	18,7	10,6
Kecskemét	233	150	18,4	12,0
Miskolc	67	82	20,9	6,0
Pécs	156	152	4,5	4,6
Salgótarján	—	30	—	33,3
Szeged	115	107	25,7	24,3
Székesfehérvár	270	253	11,1	0,8
Szombathely	142	203	4,9	13,7
Zalaegerszeg	124	151	17,7	14,0
Összesen	2686	2676	11,9	11,4

romlott a minőség: Fővárosi, Hajdú-Bihar és Vas megyei intézetek ellenőrzési területén. A minőségromlás a fővárosi intézet ellenőrzési területén a nagymértékű molynosodás, a Hajdú-Bihar megyei intézet területén a gabonakészletek fülledése, a Vas megyei intézet területén a meg nem felelő szín és magasabb hamutartalom idézte elő.

2. táblázat

Gabonaipari termékek minőség alakulása 1971 – 72. évben termékcsoportok szerint

Termékcsoport	Mintaszám/db		Kifogásolási %	
	1971	1972	1971	1972
Liszt	2280	2345	12,7	10,5
Rizs	155	193	3,2	20,7
Egyéb	251	138	10,3	13,0
Összesen:	2686	2676	11,9	11,4

A 2. táblázatból látható, hogy a lisztek minősége kismértékben javult, a bázis-évhez viszonyítva, annak ellenére, hogy különösen a Dunántúlon a csapadékos időjárás következtében lényegesen rosszabb volt a gabonák minősége az előző évinél. Az Alföldön az átlagos hl. súly 79 – 80 kg, a Dunántúlon nem volt magasabb, mint 74,5 kg.

A felvásárolt búza 10%-a tartalmazott 2%-nál több csíras szemet. A Dunántúlon a termés jelentős része 16%-nál magasabb nedvességtartalmú volt, a mesterséges szárítás kedvezőtlenül hatott a liszt sütőipari értékére. A Gabona Tröszt által hozott műszaki, technológiai, minőségfelmérési és szállítási intézkedések lehetővé tették, hogy a Dunántúlon is megfelelő minőségű gabona álljon rendelkezésre.

A rizs minőségének nagymértékű romlását főleg az előírtnál magasabb törmeléktartalom, kisebb mértékben rovarszennyezettség és súlyhiány okozta (előreccsomagolt rizs). A törmelékesség oka, hogy a magasabb nedvességtartalmú rizs a mesterséges szárítás hatására törékennyé vált.

Az egyéb termék (búzadara) minőségének romlását az egyes területeken előforduló idegen anyaggal történt szennyeződés okozta.

3. táblázat

Kifogásolási okok megoszlása 1971 – 72. évben

Vizsgált jellemzők	Kifogásolási okok %-os megoszlása	
	1971	1972
Érzékszervi	85,0	59,7
Összetételi	9,4	18,1
Tömeghiány	0,3	6,0
Jelzés, csomagolás	5,3	16,2

A MÉM Minőségfelügyeleti Osztálya, az igazgatói tanács és az iparág szakemberei a kiemelt élelmiszerek minőségének figyelésére minőségi mutató rendszert dolgozott ki. A gabonaiiparban a minőségmutató rendszerben kiemelt termék a BL 55 és BL 80 minőségű liszt. A kiemelt termékek minőségi mutató rendszerben történő értékelését mind a hatósági intézetek, mind az iparág minőségellenőrző szervei folyamatosan végzik.

4. táblázat

Hatósági minőségi mutató 1972. évben

Termék	Mutatókomponens				Eredő mutató
	Érzékszervi	Összetételi	Súly v. tömeg	Csomagolási és jelölési	
BL – 55	0,96	0,91	0,97	0,96	3,76
BL – 80	0,94	0,94	0,99	0,98	3,82

Az iparág hatósági minőségi mutatója: 3,80 (kiváló kategória). A kiemelt termékek gyártási volumene az étkezési célokat szolgáló termékek 96%-a.

Összefoglalva a hatósági intézetek ellenőrzési és vizsgálati eredményei alapján megállapítható, hogy a Gabona Tröszt a kedvezőtlen, csapadékos időjárás ellenére biztosítani tudta 1972. évben, hogy megfelelő alapanyag álljon rendelkezésre, melyet műszaki, technológiai, minőségellenőrzési és szállítási intézkedésekkel érték el. A minőségjavítás érdekében szükségesnek tartjuk, hogy az iparág a nyersanyagok objektív minősítése, a tárolótér kapacitás növelése, valamint az üzemek laboratóriumainak személyi és technikai színvonalának területén további hatékony fejlesztést biztosítson.